

ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЇХ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЯМИ

Різні аспекти визначення змісту функцій управління та функцій управління інноваціями, формування їх переліку висвітлені в працях таких зарубіжних та українських вчених: Милгрона П., Робертса Дж, Череп А., Олейнікової Л., Череп О., Ткаченко О., Турила А., Єфремова О., Сорокі К., Покотілової В., Полянської А., Длігача А., Меркулова М., Поршнева А., Румянцевой З., Саломатіна Н., Файоля А. та ін. Зокрема, серед авторів немає єдності стосовно складу функцій управління та управління інноваціями та специфіки їх змісту.

Однак у всіх цих роботах не визначено єдиного підходу до формулювання та специфіки функцій управління інноваціями підприємства.

Разом з цим, також недостатньо розробленими залишаються теоретичні та практичні питання щодо визначення змісту функцій управління інноваціями та урахування їх особливостей, що сприятиме активізації інноваційної діяльності та підвищенню її ефективності.

Метою цього дослідження є обґрунтування підходу до формулювання функцій управління інноваціями підприємства та виявлення їх особливостей та змісту.

Для досягнення поставленої мети дослідження визначено такі наукові завдання:

- 1) узагальнити теоретичні підходи щодо функцій управління та функцій управління інноваціями підприємства, обґрунтувати перелік функцій управління інноваціями підприємства;
- 2) визначити відмінності між переліками та сутністю функцій управління та функцій управління інноваціями;
- 3) уточнити зміст функцій управління інноваціями підприємства.

Оскільки в економічній літературі [1] - [6] відсутня чіткість у визначенні змісту функцій управління інноваціями підприємства, то було обґрунтовано підхід до формування функцій управління підприємства, виявлення їх особливостей, змісту та сформульовано такі концептуальні положення підходу, що пропонується:

По-перше, функціональний підхід концентрується на тісному взаємозв'язку всіх функцій управління. Для управління підприємством, орієнтованим на інновації, це функції: планування, організація, мотивація, контроль і регулювання. Він тісно пов'язаний з іншими підходами, перш за все з структурним. Функціональний підхід ґрунтується на

сукупності функцій, необхідних для задоволення потреб. Даний підхід сприяє вдосконаленню всього управління шляхом розробки інновацій.

По-друге, у зв'язку із застосуванням функціонального підходу до категорій управління інноваціями підприємства, узагальнено існуючі функції управління, а потім виділено функції управління інноваціями та визначено відмінності між переліками та сутністю функцій управління та функцій управління інноваціями. Розглянута сутність поняття «функція», яку визначають як «роботу, яка виконує певний об'єкт або його призначення»

Результати аналізу діючих «функцій управління» показав, що практично усі приведені автори розуміють функції управління в класичному сенсі, наведеному Файолем А.: планування, організація, мотивація та контроль. На основі проведеного аналізу «функцій управління» отримані також наступні результати: Крім перерахованих вище функцій: планування, організація, мотивація, контроль; 38,5 % з аналізованих авторів використовують функцію координація та 27% – функцію регулювання. Усі інші функції повторюються рідко.

Більшість з наведених вище авторів виділяють також функції: контроль та мотивація. Джонсон Р., Каст Ф., Розенцвейг Д. доповнюють загальні функції управління: планування, організація, регулювання функцією – зв'язок. Варто зауважити, що функцію зв'язок доцільно віднести до функції координація, але зазначені автори функцію координація залишають поза увагою. Наприклад, Воронков Д., Єфремов О., Румянцева З., Саломатин М., Погорелов Ю. Поршнев А., розглядають такі ж самі функції, що і Череп А., Олейнікова Л., Череп О., Ткаченко О., але до них додають ще одну: контроль. Леткевич А., Тимцуник В., Ціпуринда В., Покропивний С., Князевич А., Крайчук О. відзначають тільки чотири функції: планування, організація, контроль, мотивація. Кузьмін О., Буренніков Ю., Поліщук В., Ярмоленко В. виділяє такі ж самі функції як і Єфремов О., але функцію: координація замінює на: регулювання.

Хобта В., Лаврик У., Попова О., Шилова О. розглядають функції аналогічні Кузьміну О., при цьому доповнюють ще одну: облік, яку на наш погляд відноситься у функцію контроль. Петренко С., Семенко І., Осипов В. вказують такі ж функції як і Кузьмін О., але замість функції – мотивування пропонують функцію – аналіз, яку доцільно на наш погляд віднести до функції регулювання. У словни-

ку з суспільних наук функцію планування доповнюють ключовими словами: визначенням цілей, але з цим не можна однозначно погодитися. У словнику також окремо виділяють функцію облік, яку як було зазначено вище слід віднести до функції контроль. Гюлик Л. на відміну від існуючих функцій управління розглядає ще чотири: комплектування штату; керівництво; звітність; складання бюджету. На наш погляд, ці функції більш схожі на їх реалізацію. Слід зазначити, що функції: комплектування штату, керівництво можна об'єднати та віднести у функцію координація, 3.звітність – також у функцію координацію, 4.складання бюджету – у функцію планування. Стадник В., Мельничук О., Йохна В. доповнюють загальні функції управління: планування, організація, координація, контроль функціями: прогнозування та активізування. На нашу думку, функцію прогнозування слід об'єднати з функцією планування.

Далі необхідно проаналізувати запропоновані авторами функції управління інноваціями. Що стосується, функції управління інноваціями, то аналіз засвідчив їх відмінність від класичного розуміння функцій управління.

Результати аналізу «функцій управління інноваціями» також показав, що усі автори розуміють функції управління в класичному сенсі, наведеному Файолем А.: планування (100% з аналізованих авторів), організація (100%), мотивація (67%) та контроль (100%). На основі проведеного аналізу «функцій управління інноваціями» отримані також наступні результати: крім перерахованих вище функцій: планування, організація, мотивація, контроль; 42 % з аналізованих авторів використовують функцію координація. Усі інші функції управління інноваціями повторюються рідко.

Буренніков Ю., Поліщук Н., Ярмоленко В. відносять до функції управління інноваційною діяльністю такі загальні функції управління як організація, стимулювання, контроль, регулювання. При цьому автори пропонують ще одну функцію: розробка інноваційної стратегії і формування цілей інновацій. Захарченко В., Микитюк П. також вважають, що до функцій управління інноваціями необхідно віднести також функції управління: прогнозування, планування, організація, координація, мотивація і стимулювання, контроль. Також як і Буренніков Ю., Поліщук Н., Ярмоленко В., Краснокутська Н. вважає, що до функцій управління інноваціями необхідно віднести: формулювання інноваційних цілей. Але на наш погляд, формулювання інноваційних цілей – це етап розробки інноваційної стратегії, ніж функція. Варто зазначити, що Краснокутська Н. залишає поза увагою таку функцію як розробка інноваційної стратегії, акцентуючи увагу лише на першому етапі її формування. Особливу увагу Краснокутська Н. приділяє функції прогнозування, яку відокремлює від функції планування. Необхідно відзначити, що на наш погляд ці дві функції доцільно не відокремлювати, а об'єднати їх у одну: планування.

Оголева Л. до функцій інноваційної діяльності відносить загальні функції менеджменту. Єрмошенко М., Ганущак-Єфіменко Л., Колосок С. акцентують увагу на функціях менеджменту, однак залишив поза увагою те, що функції управління інноваційною діяльністю повинні відрізнятися від загальних функцій управління за змістом. Єрмошенко М., Ганущак-Єфіменко Л. тільки доповнюють загально визнані функції управління функцією – маркетинг, однак з цієї точки зору не можна погодитися, оскільки це порушує єдність основи класифікації.

Ілляшенко С. відокремлює функції управління інноваційної діяльності від загальних функцій управління, окрім цього наведені функції (окрім функції – формування організаційної структури управління інноваційною діяльністю) більшість схожі на завдання управління інноваційною діяльністю.

Слід також зазначити, що деякі автори називають функції управління інноваціями – функціями інноваційної діяльності, інші – функціями інноваційного розвитку. Але ми вважаємо, що усі функції, які пов'язані з інноваційною діяльністю доцільно об'єднати під назвою «функції управління інноваціями».

По-третє, згідно проаналізованих підходів щодо функцій управління інноваціями та з урахуванням зроблених зауважень, варто зауважити, що до функцій управління інноваціями будемо відносити загальні функції управління: планування; організація; мотивація; контроль; регулювання. Але зміст цих функцій різнитися з урахуванням специфіки об'єкту управління. Тому було уточнено зміст функцій управління інноваціями підприємства.

Таким чином, в дослідженні: узагальнено теоретичні підходи сутності загальних функцій управління, функцій управління інноваціями; уточнено перелік функцій управління інноваціями підприємства; визначено відмінності між функціями управління та функціями управління інноваціями.

Список літератури:

1. В. І. Тимцуник, та В. С. Ціпуринда, "Побудова системи управління підприємства на засадах інноваційного підходу", *Інвестиції: практика та досвід*, № 6, с. 10-25, 2011.
2. А. О. Князевич, та О. В. Крайчук, *Механізми управління інноваційним розвитком*. Рівне, Україна: Видавець О. Зень, 2011.
3. М. М. Єрмошенко, та Л. М. Ганущак-Єфіменко, *Економіка та управління інноваційною діяльністю*. Київ, Україна: Національна академія управління, 2011.
4. О. С. Єфремов, *Управління інноваційним розвитком підприємства: аспекти методології*. Луганськ, Україна: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012.
5. С. М. Ілляшенко, *Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи*. Суми, Україна: ВТД «Університетська книга», 2003.
6. Г. С. Черноіванова, *Організаційно-економічне забезпечення управління інноваціями та інноваційною працею*. Харків, Україна: ФОП Лібуркіна Л.М., 2018.